

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету суспільних наук

Остапець Ю.О./

«02» березня 2021 року

ПРОГРАМА АСТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 231 Соціальна робота

Ужгород 2021

Програма атестаційного екзамену для здобувачів вищої освіти галузі знань 23 «Соціальна робота» спеціальності 231 «Соціальна робота» освітньої програми «Соціальна робота».

Розробники:

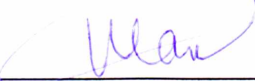
Повідайчик О.С., д.п.н., професор кафедри соціології та соціальної роботи;

Жиленко Р.В., к.і.н., доцент кафедри соціології та соціальної роботи;

Бартош О.П., к.п.н., доцент кафедри соціології та соціальної роботи.

Програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри соціології та соціальної роботи,

протокол №12 від 01 липня 2021 р.

Завідувач кафедри Шандор Ф.Ф.

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук
протокол №8 від 01.07.2021 р.

Голова науково-методичної комісії Попадич О.О.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма розроблена відповідно до стандарту вищої освіти та освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 231 Соціальна робота в ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Мета атестаційного екзамену – оцінювання рівня набутих здобувачами необхідних компетентностей (загальних і фахових) та оволодіння визначеними програмними результатами, які виявляються в знаннях, уміннях та навичках розв'язання складних професійних завдань, здатності вирішувати проблеми в галузі соціальної роботи, що передбачає застосування певних теорій, методів, моделей соціальної роботи, проведення досліджень, здійснення інноваційної діяльності тощо.

Вимоги до рівня підготовки здобувачів.

Здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота повинні володіти такими компетентностями:

загальними:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів (ЗК-1);
- знання і розуміння предметної області та розуміння професії, базових понять соціальної роботи (ЗК-2);
- здатність спілкуватися державною мовою, вміння правильно, логічно, ясно будувати своє усне й писемне мовлення (ЗК-3);
- здатність вчитися і бути сучасно навченим, до самоосвіти, постійного підвищення кваліфікації (ЗК-4);
- здатність у процесі навчання та при самостійній підготовці до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології (ЗК-5);
- здатність визначати, формулювати та професійно розв'язувати проблеми (ЗК-6);
- здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК-9);

фаховими:

- уміння застосувати на практиці базові та інструментальні цінності соціальної роботи, розуміння соціальних і психологічних наслідків своєї професійної діяльності (ФК-1);
- бути готовим до участі у здійсненні управлінських заходів для вирішення ситуацій, які утруднюють соціальне функціонування окремих індивідів, сімей, груп, громад (ФК-2);
- бути здатним до координації зусиль різних організацій соціальної сфери щодо вирішення соціальних проблем і завдань в інтересах соціального захисту груп ризику (ФК-3);
- володіння навичками аналізу соціального та фізичного середовища, інфраструктури забезпечення благополуччя різних груп населення (ФК-4);

- готовність до участі в підготовці, організації і проведенні соціальних досліджень з метою виявлення соціально значимих проблемних ситуацій, визначення стратегій, методів їх вивчення і вироблення рекомендацій з їх вирішення (ФК-5);
- володіння навичками обробки соціологічних даних і соціальної статистики на основі використання сучасних інформаційних технологій, спеціалізованого програмного забезпечення (ФК-6);
- вміння оформляти і представляти результати науково-дослідницької і науково-прикладної роботи у відповідності із нормативними документами та стандартами (ФК-7);
- готовність систематично використовувати результати наукових досліджень у забезпеченні ефективності роботи соціальних (медико-соціальних) закладів і служб (ФК-8);
- готовність до пошуку інноваційних шляхів підвищення ефективності соціальної роботи в цілому та соціального захисту населення зокрема (ФК-9);
- здатність до ділових комунікацій у професійній сфері, знання основ ділового спілкування іноземною мовою, ведення ділової документації (ФК-10);
- готовність до управлінської діяльності у закладах соціальної сфери (ФК-11);
- володіння навичками диференціації соціальної роботи з клієнтами з врахуванням їх національно-культурного, вікового, гендерного і соціального статусу та індивідуально-психологічних характеристик (ФК-12);
- організація і проведення заходів з профілактики соціальних проблем, які порушують нормальну життєдіяльність особи, сім'ї, групи, громади та суспільства в цілому (ФК-13);
- здатність використовувати професійно профільовані знання в галузі соціології, психології, медицини, педагогіки, права, менеджменту та ін. наук для діагностики, прогнозування, проектування і моделювання соціальних процесів і явищ у контексті соціального захисту населення, з метою максимізації соціальних ресурсів у відповідності до потреб та інтересів користувачів послуг (ФК-14);
- застосування технологій професійного втручання, здійснення соціально-правового захисту та представництво інтересів клієнтів (ФК-15);
- вміння налагоджувати, підтримувати і розвивати міждисциплінарне професійне співробітництво, корпоративну відповідальність на основі знання системи органів і служб, які задіяні до роботи із складними життєвими обставинами клієнтів (ФК-16);
- володіння навичками розробки проектів і заявок для участі в українських та міжнародних конкурсах з метою отримання фінансування для інноваційних послуг або розвитку наукових, дослідницьких контактів (ФК-17);
- розробка і впровадження інформаційно-просвітницьких програм та соціальної реклами (ФК-18);
- розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства і вміння їх використовувати у професійній діяльності та всебічно аналізувати історичні процеси, події та факти з наукових позицій і їх тлумачення (ФК-19);

- знання основних тенденцій і пріоритетів політико-правового, економічного і культурного розвитку України (ФК-20).

В результаті опанування ОП соціальний працівник повинен демонструвати такі *результати навчання*:

- здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування завдань спеціальності, відтворювати факти (дати, події, принципи й закономірності суспільного розвитку), встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями, явищами, аналізувати й оцінювати найважливіші досягнення етнічної, європейської та світової науки й культури, орієнтуватися в сучасному культурному просторі (ПРН1);
- грамотно висловлюватися в усній та писемній формі, використовувати мову професійного спілкування; застосовувати іноземну мову в процесі комунікації, мовленнєві навички та норми відповідної мовної культури, використовувати іноземну мову у професійному спілкуванні на високому рівні, знати та розуміти наукову термінологію зі спеціальності (ПРН2);
- розуміти наукові принципи, що лежать в основі соціальної діяльності, ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання зі спеціальності, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід (ПРН3);
- аналізувати тенденції демографічних і соціальних процесів та їх взаємозв'язки, робити обґрунтовані висновки щодо стану демографічних та соціальних явищ і процесів, оцінювати їх фактори та наслідки, а також перспективи (ПРН4);
- теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки (ПРН5);
- розробляти проекти, перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях (ПРН6);
- критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях (ПРН8);
- використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички; інтерпретувати результати наукового дослідження, оцінювати межі їх застосування, можливі ризики їх впровадження в освітньому та соціокультурному середовищі, перспективи подальших досліджень (ПРН9);
- аналізувати психічні властивості і стани, характеризувати психічні процеси, різні види діяльності індивідів у групі, процеси розвитку, соціалізації, соціальної адаптації та інтеграції особистості, соціально-психологічні процеси в малих та великих групах (ПРН10);
- визначати зміст діяльності, зв'язки та межі компетенції установ та закладів соціального захисту, соціальних служб, медичних установ, інших організацій (ПРН12);

- використовувати методи діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів (ПРН13);
- застосовувати методи соціальної роботи в конкретних умовах взаємодії з клієнтом; використовувати вітчизняний і зарубіжний досвід (ПРН14);
- обґрунтовувати необхідність соціальних змін, прийняття практичних рішень щодо покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки (ПРН15);
- застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу (ПРН16);
- встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів (ПРН17);
- налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад (ПРН18);
- використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів (ПРН19);
- виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин (ПРН20);
- демонструвати знання основних етапів становлення і розвитку соціальної роботи як науки та практичної діяльності, нормативно-правової бази соціальної роботи та соціального забезпечення, дотримуватися в процесі реалізації професійних обов'язків нормативно-правових засад здійснення соціальної роботи (ПРН21);
- демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень (ПРН22);
- планувати й практично здійснювати анімаційну діяльність в сфері соціальної роботи з метою реалізації соціального виховання, опираючись на знання про теоретичні основи та етапи розробки анімаційно-дозвіллевих програм як інструменту соціально – педагогічної діяльності в сфері соціальної роботи, застосовувати анімаційну діяльність у відкритому соціальному просторі (з використанням волонтерських груп) (ПРН23);
- конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні методи досліджень, коригувати план роботи відповідно до їхніх результатів (ПРН24);
- володіти методиками збереження та зміцнення фізичного здоров'я людини (ПРН25);
- застосовувати методи виховання та самовиховання, які орієнтовані на систему індивідуальних, національних і загальнолюдських цінностей в професійній діяльності, створювати умови для успішної соціалізації та самореалізації особистості (ПРН26);

- розглядати суспільні явища в розвитку і конкретних історичних умовах, розуміти сутність та принципи розвитку суспільства в цілому, окремих соціальних інститутів, груп та індивідів (ПРН27);
- знати сучасні теоретичні положення соціальної медицини та гігієни, структуру системи охорони здоров'я та вміти надавати першу медичну допомогу в екстрених ситуаціях (ПРН28);
- виконувати технічні операції, пов'язані із документообігом, контролем за виконанням документів на основі законодавчих, підзаконних нормативно-правових актів, державних стандартів, правил та методичних рекомендацій щодо складання і оформлення основних видів документів (ПРН29).

Перелік обов'язкових компонент освітньо-професійної програми, з яких проводиться атестаційний екзамєн

1. Соціальне забезпечення.
2. Методи та організація соціальних досліджень.
3. Історія соціальної роботи.
4. Система соціальних закладів і служб.
5. Теорія соціальної роботи.
6. Правове регулювання соціальної роботи.
7. Соціальна робота з окремими категоріями клієнтів.
8. Соціальна робота за рубежем.
9. Індивідуальна соціальна робота.
10. Групова соціальна робота.
11. Соціальна робота в громаді.
12. Основи реабілітаційної роботи.
13. Вступ до спеціальності.
14. Спілкування в соціальній роботі.
15. Етика соціальної роботи.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Поняття та система права соціального захисту, його основні принципи та джерела. Правовідносини і суб'єкти соціального захисту України. Соціальні ризики та соціальні стандарти соціального захисту. Соціальне страхування: основні види та правові засади. Державна служба зайнятості: правові засади діяльності та основні функції. Пенсійне забезпечення в Україні. Правові засади, основні види та система організації. Трудові пенсії. Порядок призначення та виплати. Правові засади діяльності недержавних пенсійних фондів. Державні соціальні допомоги. Правові основи соціального обслуговування в системі соціального захисту населення. Статус та соціальний захист окремих категорій громадян.

Список рекомендованих джерел

1. Про пенсійне забезпечення: Закон України №1788-ХІІ від 14.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12#Text>
2. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України № 1057-IV від 01.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text>
3. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю: Закон України № 1727-IV від 27.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1727-15#Text>
4. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України № 1105-XIV від 01.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
5. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України № 2342-IV від 31.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15#Text>
6. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України № 2011-ХІІ від 01.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>
7. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України № 1706-VII від 06.09.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>
8. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України № 1768-III від 01.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text>
9. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України № 2811-ХІІ від 01.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12#Text>
10. Деякі питання призначення житлових субсидій: Постанова КМУ №505 від 19 травня 2021 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-priznachennya-zhitlo-a505>
11. Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю: Закон України № 2109-III від 01.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-14#Text>

12. Про затвердження Порядку надання допомоги по безробіттю, у тому числі одноразової її виплати для організації безробітним підприємницької діяльності: Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 624 від 06.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0537-20#Text>
13. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / О.М.Ярошенко, Г.О.Барабаш, Н.М.Вапнярчук та ін.; за ред. О.М.Ярошенка. 4-те вид., переробл. і допов. Х.: Право, 2015. 458 с.

МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Теоретичні школи та підходи до соціального дослідження. Науковий підхід та соціальне дослідження. Концептуальні основи соціального дослідження. Базові елементи соціального дослідження. Цінності та етичні аспекти в процесі соціального дослідження. Вимірювання у соціальному дослідженні. Вибіркове дослідження у соціальній сфері. Підготовка та проведення дослідження в соціальній роботі. Програма та план соціального дослідження. Якісні методи в соціальному дослідженні. Методи опитування в соціальному дослідженні. Метод анкетування у соціальному дослідженні. Дослідження методом „фокус-груп”. Дослідження у роботі з випадком (case study). Експеримент в соціальному дослідженні. Загальні підходи до аналізу та використання результатів соціального дослідження. Поняття математико-статистичних методів обробки інформації. Групування і зведення статистичного матеріалу в таблиці. Середні величини. Міри розсіювання ознак. Графічний метод аналізу розподілів. Кореляційний аналіз. Регресійний аналіз. Перевірка статистичних гіпотез.

Список рекомендованих джерел

1. Білушак Г. І., Когут І. В. Математико-статистичні методи в соціології: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Львів: Сорока Т.Б., 2016. 111 с.
2. Богдан О. Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження. Київ: Дух і Літера, 2015. 380 с.
3. Бутник О. М. Економіко-математичне моделювання перехідних процесів у соціально-економічних системах: монографія. Х.: Видавничий Дім ІНЖЕК; СПД Лібуркіна Л. М., 2004. 304 с.
4. Василенко О.А., Сенча І.А. Математико-статистичні методи аналізу у прикладних дослідженнях: навч. пос. Одеса: ОНАЗ ім.О.Попова, 2011. 166 с.
5. Вербець В.В. Методологія та методика соціологічних досліджень: Навчально-методичний посібник. Друге вид. доп. і перероб. Рівне: РДГУ: Інститут соціальних досліджень, 2008. 231 с.
6. Карагодова О. О. Дослідження операцій: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2007. 256 с.
7. Крушельницька О.В. Методологія і організація наукових досліджень: Навч. посібн. К.: Кондор, 2003. 192 с.
8. Кушнарєнко Н. М., Удалова В. К. Наукова обробка документів: Підручник. К.: Вікар, 2003. 328 с.

9. Мазурик О. В., Єрескова Т. В., Никифорова Н. О. Методологія та методи соціологічних досліджень: практикум. Донецьк: Східний видавничий дім, 2011. 232 с.
10. Макаренко Т. І. Моделювання та прогнозування у маркетингу: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 160 с.
11. Методологія і методи соціально-педагогічних досліджень (в першоджерелах, лекціях та практичних завданнях): Навчальний посібник / Борисюк С.О., Конончук А.І., Яковець Н.І., Щербина Ю.М. Ніжин: Редакційно-видавничий відділ НДПУ ім. М. Гоголя, 2002. 287 с.
12. Основи наукових досліджень у соціальній роботі: навч. посіб. / ред. М. Букач, Т. Попова, Н. Клименюк. Миколаїв: ЧДУ ім. П. Могили, 2009. 284 с.
13. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження. Київ: Наукова думка, 2006. 232 с.
14. Паніотто В.І. Максименко В.С., Харченко Н.М. Статистичний аналіз соціологічних даних. К.: Вид. дім «КМ Академія», 2004. 270 с.
15. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування: підручник. Київ: Києво-Могилянська академія, 2017. 342 с.
16. Повідайчик О., Жиленко Р. Методи досліджень у соціальній роботі. Ужгород: ПП «АУТДОР-ШАРК», 2018. 162 с.
17. Сучасні методики контент-аналізу: навчальний посібник / За заг. ред. Костенко Н., Батаєвої К., Іванова В. Київ: Кондор, 2018. 256 с.
18. Телейко А.Б., Чорней Р.К. Математико-статистичні методи в соціології та психології: Навч. посіб. К. : МАУП, 2007. 424 с.
19. Якісні дослідження в соціологічних практиках: навчальний посібник / За ред. Н.Костенко, Л.Скокової. Київ: Інститут соціології НАНУ, 2009. 400 с.

ІСТОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Виникнення та еволюція соціальної роботи: проблеми періодизації історії зарубіжної та української історії соціальної роботи. Соціальна допомога: від стародавніх суспільств до середньовіччя. Форми допомоги у прадавніх слов'ян. Княжа та церковно-монастирська підтримка нужденних в Київській Русі. Становлення й розвиток системи суспільного піклування. Державний і приватний соціальний захист з ХІХ ст. до 1917 р. Історичні віхи розвитку соціальної роботи у Європі та США. Формування сучасної системи роботи (30 - ті роки ХХ ст. - початок ХХІ ст.) у Європі та США. Соціальна робота у незалежній Україні. Партнерство соціальних служб та благодійних і громадських організацій.

Список рекомендованих джерел

1. Все про соціальну роботу: навчальний енциклопедичний словник- довідник / Заг. ред. В.М. Пічі. Львів: «Новий світ- 2000», 2013, 616 с.
2. Вступ до соціальної роботи: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ За ред. Т.В.Семигіної, І.І.Миговича. К.: Академвидав, 2005. 304с.
3. Горілий А.Г. Історія соціальної роботи. Навчальний посібник. Тернопіль: Астон, 2004. 174 с.

4. Гладченко С. В. Історія соціальної роботи в Україні та за кордоном: методичні вказівки для самостійної роботи студентів напряму підготовки 231 «Соціальна робота». Одеса: ФПРС ОНУ ім.І.І.Мечникова, 2018. 20 с.
5. Історія соціальної роботи: навчальний посібник / Уклад.: О.О.Кравченко, О.О.Матрос. Умань: РВЦ «Візаві», 2017. 117 с.
6. Фурман А., Підгурська М. Історія соціальної роботи: Підручник. К.: Академія, 2018, 160 с.
7. Лукашевич М.П., Шандор Ф.Ф. Соціологія соціальної роботи: теорія і практика: Підручник. Ужгород: ТЦВ «РІК-У», 2018. 232 с.
8. Кубіцький С.О. Технології соціально-педагогічної роботи в зарубіжних країнах: Навч. посіб. 3-тє вид. доп. і перероб. К.: Міленіум, 2015. 300 с.
9. Основи соціальної роботи в 3-х частинах / Під ред. Т.Семігіної, І.Григи. К.: Вид-во Києво-Могилянської академії, 2004. 178 с.
10. Поліщук В.А., Янкович О.І. Історія соціальної педагогіки та соціальної роботи: Курс лекцій. Тернопіль: ТДПУ, 2009. 256 с.
11. Попович Г. Соціальна робота в Україні і за рубежом. Ужгород: Гражда, 2000. 134 с.
12. Семігіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
13. Соціальна робота в Україні: Навчальний посібник / І.Д.Зверева, О.В.Безпалько, С.Я.Марченко та ін.; за заг. ред.: І.Д.Зверєвої, Г.М.Лактіонової. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
14. Соціальна робота: аналіз зарубіжного досвіду Підручник / Упорядники: О.П.Бартош–Пічкара, Н.М.Горішна, Г.В.Лещук, В.А.Поліщук, О.Ю.Пришляк та ін./ За ред. Ничкало Н.Г. Тернопіль: ВАТ «ТВПК «Збруч»», 2010. 426 с.
15. Соціальна робота: Короткий енциклопедичний словник. К.:УДЦССМ, 2002. 536 с.
16. Фурман А.В., Підгурська М.В. Історія соціальної роботи: навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. 174 с.
17. Харламов М.І. Соціальна робота: Курс лекцій. Х.: НУЦЗУ, 2013. 96 с.

СИСТЕМА СОЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ І СЛУЖБ

Системна організація служб соціальної роботи. Система закладів і служб Міністерства соціальної політики України. Система служб соціальної роботи у справах сім'ї, дітей та молоді. Система закладів і служб соціальної роботи у сфері захисту прав дітей. Система соціальної роботи установ інтернатного профілю. Система закладів і служб соціальної роботи в установах силових відомств. Система закладів і служб соціальної роботи в системі охорони здоров'я. Система соціальних закладів і служб в умовах надзвичайних ситуацій. Система соціальних закладів і служб в недержавному секторі. Система міжнародної соціальної роботи.

Список рекомендованих джерел

1. Про соціальні послуги: закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>.

2. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України № 2558-III від 21.06.2001. Редакція від 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>
3. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24.01.1995 № 20/95-ВР Редакція від 09.02.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Типове положення про центр надання соціальних послуг: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2020 р. № 177. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/177-2020-%D0%BF#Text>
5. Типове положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2020 р. № 772. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-2020-%D0%BF#Text>
6. Положення про Пенсійний фонд України: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 липня 2014 р. № 280. Редакція від 01.04.2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280-2014-%D0%BF#Text>
7. Перелік послуг, які надаються органами Фонду. URL: <https://www.pfu.gov.ua/36239-perelik-poslug-ta-de-yih-otrymaty/>
8. Положення про Національну соціальну сервісну службу України: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2020 р. № 783. Редакція від 13.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/783-2020-%D0%BF#Text>
9. Деякі питання діяльності центрів соціальних служб: Постанова Кабінету міністрів України від 1 червня 2020 р. № 479. Редакція від 25.05.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/479-2020-%D0%BF#Text>
10. Про затвердження типових положень про заклади соціальної підтримки сімей, дітей та молоді: Постанова Кабінету міністрів України від 4 жовтня 2017 р. № 741. Редакція від 18.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/741-2017-%D0%BF#Text>
11. Типове положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі: затверджене Постановою Кабінету міністрів України від 22 серпня 2018 р. № 654. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2018-%D0%BF#Text>
12. Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини: Постанова Кабінету міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866. Редакція від 08.10.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/866-2008-%D0%BF#n14>
13. Про затвердження типових положень про службу у справах дітей: постанова Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2007 р. N 1068. Редакція від 12.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1068-2007-%D0%BF#Text>
14. Про Типове положення про притулок для дітей служби у справах дітей: постанова Кабінету Міністрів України від 9 червня 1997 р. N 565. Редакція

- від 28.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-97-%D0%BF#Text>
15. Про затвердження Типового положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей: постанова Кабінету Міністрів України від 28 січня 2004 р. N 87. Редакція від 28.04.2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2004-%D0%BF#Text>
 16. Про затвердження Типового положення про соціально-реабілітаційний центр (дитяче містечко) постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2005 р. N 1291. Редакція від 03.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1291-2005-%D0%BF#Text>
 17. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: закон України від 24.01.1995 № 20/95-ВР. Редакція від 09.02.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D>
 18. Про організацію діяльності приймальників-розподільників для дітей органів Національної поліції України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 03.07.2017 № 560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0926-17#Text>
 19. Про організацію діяльності загальноосвітніх шкіл та професійних училищ соціальної реабілітації: постанова Кабінету міністрів України від 8 серпня 2012 р. № 734. Редакція від 01.09.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/734-2012-%D0%BF#Text>
 20. Про затвердження Положення про центр медико-соціальної реабілітації дітей: постанова Кабінету міністрів України від 6 вересня 1996 р. N 1072. Редакція від 12.12.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1072-96-%D0%BF#Text>
 21. Положення про дитячі будинки і загальноосвітні школи-інтернати для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: наказ МОНмолодьспорту України, Міністерства соціальної політики України від 10.09.2012 № 995/557. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1629-12#Text>
 22. Про Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки та план заходів з реалізації її I етапу: розпорядження Кабінету міністрів України від 9 серпня 2017 р. № 526-р. Редакція від 02.06.2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2017-%D1%80#n23>
 23. Соціальний захист населення /Департамент соціального захисту населення Закарпатської облдержадміністрації. URL: <https://zaksoc.gov.ua/sotsialnii-zahist-naselennia>.

ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Зміст соціальної роботи, об'єкт і предмет її дослідження. Становлення вітчизняної теорії соціальної роботи. Категорії, закономірності, принципи соціальної роботи. Методи соціальної роботи, їх класифікація, загальна характеристика. Практика соціальної роботи в різних моделях теоретичного обґрунтування. Системна модель соціальної роботи. Екологічна теорія в соціальній роботі. Соціально-радикальна теорія соціальної роботи. Теорія

стигматизації та рольова теорія у соціальній роботі. Психодинамічний підхід у соціальній роботі. Екзистенційно-гуманістичні підходи у соціальній роботі. Когнітивно-біхевіористські підходи у соціальній роботі. Кризове втручання у соціальній роботі. Соціально-педагогічна модель соціальної роботи. Зосереджена на завданні модель соціальної роботи. Сучасні теоретичні напрями та концепції соціальної роботи.

Список рекомендованих джерел

1. Теорії і методи соціальної роботи: підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. Т.В.Семигіної, І.І.Миговича. К.: Академвидав, 2005. 328 с. (Альма-матер).
2. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
3. Лукашевич М.П., Семигіна Т.В. Соціальна робота (теорія і практика): навчальний посібник. К.: Каравела, 2007. 341 с.
4. Доуэлл М., Марш П. Ориентированная на решение задачи социальная работа. Амстердам–Київ, 1997. 135 с.
5. Доэл М. Сосредоточенная на задаче работа // Практика социальной работы / Под ред. К.Ханвея, Т.Филпота. Амстердам – Киев, 1996. С.36-52.
6. Пэйн К. Системный подход // Практика социальной работы / Под ред. Ханвея К., Филпота Т. Амстердам-Київ, 1996. С 20-36.
7. Пирсон Д. Бихевиористский подход к социальной работе // Практика социальной работы /Под ред. Ханвея К., Филпота Т. Амстердам – Киев, 1996. С. 104-117.
8. Принцип активизации в социальной работе. Пер. с англ. / Под ред. Ф.Парслоу. М.: Аспект Пресс, 1997. 223 с.
9. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности (Основные положения, исследования и применение). СПб: Питер, 1999. 608 с.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Поняття джерел права та їх класифікація. Міжнародне законодавство у галузі правового забезпечення соціального захисту населення. Новації у сфері соціальної роботи згідно положень Європейської соціальної хартії (переглянутої) в Україні. Ієрархія нормативно-правових актів в контексті забезпечення соціальної роботи в Україні. Механізми правового регулювання діяльності соціальних служб і фахівців соціальної роботи. Система надання соціальних послуг. Права та обов'язки отримувачів і надавачів соціальних послуг. Типологія соціальних послуг у нормативних документах. Кваліфікація і процесуальне оформлення складної життєвої ситуації (СЖО). Регулювання надання соціальних послуг державними стандартами. Соціальна робота з окремими категоріями клієнтів.

Список рекомендованих джерел

1. Загальна декларація прав людини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
2. Європейська соціальна хартія (переглянута) (ETS N 163). URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_062.

3. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
4. Про соціальні послуги: Закон України від № 2671-VIII від 17.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19/conv>
5. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України від 21.06.2001 № 2558-III. Редакція від 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14>
6. Про організацію надання соціальних послуг: постанова Кабінету міністрів України від 1 червня 2020 р. № 587. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-%D0%BF#Text>
7. Про затвердження Класифікатора соціальних послуг: наказ Міністерства соціальної політики України від 23.06.2020 № 429. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0643-20/conv#Text>
8. Про затвердження форм обліку соціальної роботи з сім'ями/особами, які перебувають у складних життєвих обставинах: наказ Міністерства соціальної політики від 13.07.2018 № 1005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0943-18#n13>
9. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги консультування: наказ Міністерства соціальної політики від 02.07.2015 № 678. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0866-15/conv>
- 10.Одинадцята національна доповідь Уряду України щодо реалізації положень Європейської соціальної хартії (переглянутої) щодо статей 7, 8, 16, 17, 27, 31. URL: <https://www.msp.gov.ua/content/spivrobotnictvo-z-radoyu-evropi.html>
- 11.Нормативно-правова база соціальної роботи // Соціальна робота в Україні: Навч. посіб. / За заг. ред.: І.Д.Зверевої, Г.М.Лактіонової. К.: Центр навчальної літератури, 2004. С.55-68.
- 12.Основи соціальної роботи /Н.Б.Бондаренко, І.М.Грига, Н.В.Кабаченко та ін.; За ред. Т.Семигіної та І.Григи, 2004. С.82-104.
- 13.Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота (теорія і практика): Навч. посіб. К.: ВМУРОЛ «Україна», 2004. С.48-59.

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ЗА РУБЕЖЕМ

Методологічні та методичні аспекти вивчення зарубіжного досвіду соціальної роботи. Моделі соціальної політики і соціальна робота. Загальна характеристика зарубіжних моделей підготовки спеціалістів для соціальної сфери. Соціальна робота в США. Соціальна робота у Великій Британії. Соціальна робота в Німеччині. Соціальна робота в Скандинавських країнах. Соціальна робота в Бельгії. Соціальна робота в Нідерландах. Соціальна робота в Канаді. Особливості соціальної роботи за рубежом з окремими категоріями клієнтів: соціальна допомога дітям; соціальна робота з жінками, які постраждали від насильства; соціальна робота з особами з інвалідністю; соціальна робота з людьми похилого віку.

Список рекомендованих джерел

1. Абашкіна Н.В. *Принципи розвитку професійної освіти в Німеччині*: монографія. Київ: Вища школа, 1998. 207 с.

2. Актуальні проблеми професійної підготовки фахівців соціальної роботи в Україні і за кордоном: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 5-6 травня 2003 року. Ужгород / за заг. ред. І.В.Козубовської, І.І.Миговича. Ужгород: Мистецька лінія, 2003. 361 с.
3. Байбакова О.О. Історичні аспекти соціальної роботи і підготовки фахівців у США. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія: Психолого-педагогічні науки.* 2016. № 1. С.235–239.
4. Введення у соціальну роботу: навчальний посібник/ Кер.авт.кол. Семигіна Т.В. Київ: Фенікс, 2001. 288 с.
5. Ковчина І.М. *Сучасні технології соціальної роботи за рубежом: навчально-методичний посібник / за заг. ред. А.Й.Капської.* Київ: Логос, 2001. 96 с.
6. Ковчина І.М. Вивчення досвіду соціально-правового захисту дітей та молоді у США та Канаді. *Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 11. Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління.* С.63–73.
7. Кулікова А.Є. Особливості змісту й організації практичної підготовки соціальних працівників у вищих навчальних закладах Швеції. *Вісник Черн. державного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка. Серія: Педагогічні науки.* 2008. Вип. 50. № 50. С.111–114.
8. Лещук Г.В. Актуальні проблеми соціальної роботи у Франції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота.* 2006. № 10. С.59–61.
9. Лукашевич М.П., Мигович І.І. *Теорія і методи соціальної роботи : навчальний посібник.* Київ: МАУП, 2002. 136 с.
10. Палагнюк Ю. Особливості розвитку соціальних послуг у системі соціальної політики Німеччини. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування.* 2018. URL: https://www.researchgate.net/publication/338954805_Osoblivosti_rozvitku_socialnih_poslug_u_sistemi_socialnoi_politiki_Nimeccini
11. Пейн М. *Сучасна теорія соціальної роботи.* Київ: Вид-во Фонду НОУ. ХАУ, 2000. 456 с.
12. Поліщук В.А. *Професійна підготовка фахівців для соціальної сфери: зарубіжний досвід: посібник.* Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. 184 с.
13. Поліщук В.А., Бартош–Пічкара О.П., Горішна Н.М., Лещук Г.В., Пришляк О.Ю. *Соціальна робота: підручник / За ред. Н.Г.Ничкало.* Тернопіль: ВАТ «ТВПК «ЗБРУЧ», 2010. 330 с.
14. Попович Г.М. *Соціальна робота в Україні і за кордоном: навчально-методичний посібник.* Ужгород: Гражда, 2000. 134 с.
15. Романець О.В. Система соціального захисту: досвід Франції. *Наукові записки. Серія: Економіка.* 2008. Випуск 10. С.408–416.
16. Романовська О.О. *Особливості дитячої опіки у Великобританії: монографія / за заг. ред. І.М.Ковчиної.* Київ: Логос, 2002. 153 с.
17. Технології соціально-педагогічної роботи: навчальний посібник / за заг. ред. проф. А.Й.Капської. Київ: ДЦССМ, 2000. 372 с.

ІНДИВІДУАЛЬНА СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Теоретико-методологічні аспекти вивчення індивідуальної соціальної роботи. Теоретичні підходи до особистості клієнта в індивідуальній соціальній роботі. Психолого-орієнтовані теорії індивідуальної соціальної роботи. Соціолого-орієнтовані теорії індивідуальної соціальної роботи. Комплексно-орієнтовані теорії індивідуальної соціальної роботи. Основні методи індивідуальної соціальної роботи. Ведення випадку як метод індивідуальної соціальної роботи. Індивідуальне консультування як метод індивідуальної соціальної роботи. Представництво інтересів клієнта як метод індивідуальної соціальної роботи. Процедури і техніки взаємодії з клієнтом в процесі індивідуальної соціальної роботи. Особливості професійної діяльності соціального працівника в процесі індивідуальної соціальної роботи.

Список рекомендованих джерел

1. Вадзюк О. Соціальна робота з клієнтами. Соціальна робота в Україні: теорія і практика. К.: УДЦССМ, 2002.
2. Введення у соціальну роботу: навчальний посібник / Бойко А.М., Грига І.М., Кабаченко Н.В., Кравченко Р.І., Полтавець Д.В., Семигіна Т.В. та ін. К.: Фенікс, 2001. 288 с.
3. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Менеджмент соціальної роботи: теорія і практика : навч. посіб. К.: Каравела, 2007. 296 с.
4. Лукашевич М.П., Семигіна Т.В. Соціальна робота (теорія і практика): Підручник. К.: Каравела, 2009. 368с.
5. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
6. Соціальна робота. В 3-х ч. / За ред. Семигіної Т., Григи І. К.: Києво-Могилянська академія, 2004. Ч.3. Робота з конкретними групами клієнтів.
7. Соціальна робота в Україні: Навч.посіб. / І.Д.Зверева, О.В.Безпалько, С.Я.Харченко та ін.; за заг.ред.: І.Д.Зверевої, Г.М.Лактіонової. К.: ДЦССМ, 2004. 256 с.
8. Соціальна робота: Підручник для студ. вищ. навч. закладів / за ред. Н.Г. Ничкало. Тернопіль: ВАТ ТВПК «Збруч», 2010. 330с.
9. Соціальна робота: Теорія і практика: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Рекомендовано МОН / Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. К., 2008. 574 с.
10. Соціальна робота: технологічний аспект: Навч. посіб. / А.Й.Капська, О.В. Безпалько, Р.Х. Вайнола, О.В. Вакуленко, О.Г. Карпенко; Держ. центр соц. служб для молоді М-ва України у справах сім'ї, дітей та молоді; Ін-т соц. роботи та управління Нац. пед. ун-ту ім. М.П. Драгоманова. К.: ДЦССМ, 2004. 362 с.
11. Соціальний супровід клієнта: навч. посібн. / К.М.Віщукаєва. Одеса: видавництво Букаєв В.В., 2017. 322 с.
12. Технології соціальної роботи за місцем проживання: навч. посібник / ук. Іващенко К., Коцур І. 2-ге вид., оновл. Умань: ФОП Жовтий О., 2016. 114 с.
13. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 р. № 2671-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2019, № 18, ст.73.

14. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги кризового та екстреного втручання: Наказ Міністерства соціальної політики України від 01.07.2016 р. № 716. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0990-16#Text>.
15. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги посередництва (медіації): Наказ Міністерства соціальної політики України від 17.08.2016 р. № 892. Дата оновлення: 07.08.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16#Text>.
16. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги представництва інтересів: Наказ Міністерства соціальної політики України від 30.12.2015 р. № 1261. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0127-16#Text>.
17. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги профілактики: Наказ Міністерства соціальної політики України від 10.09.2015 р. № 912. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1155-15#Text>.
18. Про затвердження стандартів надання соціальних послуг особам, які постраждали від торгівлі людьми: Наказ Міністерства соціальної політики України від 30.07.2013 р. № 458. Дата оновлення: 14.12.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1327-13#Text>.
19. Про затвердження стандартів надання соціальних послуг із соціальної інтеграції та реінтеграції дітей, які постраждали від торгівлі людьми: Наказ Міністерства соціальної політики України від 30.07.2013 р. № 458. Дата оновлення: 14.12.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1329-13#Text>.
20. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги консультування: Наказ Міністерства соціальної політики України від 02.07.2015 р. № 678. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0866-15#Text>.
21. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги соціального супроводу при працевлаштуванні та на робочому місці: Наказ Міністерства соціальної політики України від 21.09.2016 р. № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1359-16#Text>.

ГРУПОВА СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Групова робота як метод соціальної роботи. Поняття соціальної групи. Основні теорії групової соціальної роботи. Класифікація груп у соціальній роботі. Моделі соціальної роботи в групі. Організація групової соціальної роботи. Дослідження структури групи та її динаміки. Основні методи роботи в групі. Методи роботи у групах взаємодомоги. Особливості професійної діяльності соціального працівника в процесі групової соціальної роботи.

Список рекомендованих джерел

1. Вадзюк О. Соціальна робота з клієнтами. Соціальна робота в Україні: теорія і практика. К.: УДЦССМ, 2002.
2. Введення у соціальну роботу: навчальний посібник / Бойко А.М., Грига І.М., Кабаченко Н.В., Кравченко Р.І., Полтавець Д.В., Семигіна Т.В. та ін. К.: Фенікс, 2001. 288 с.

3. Лукашевич М.П, Туленков М.В. Менеджмент соціальної роботи: теорія і практика: навч. посіб. К.: Каравела, 2007. 296 с.
4. Лукашевич М.П., Семигіна Т.В. Соціальна робота (теорія і практика): Підручник. К.: Каравела, 2009. 368 с.
5. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
6. Соціальна робота. В 3-х ч. / За ред. Семигіної Т., Григи І. К.: Києво-Могилянська академія, 2004. Ч.3. Робота з конкретними групами клієнтів.
7. Соціальна робота в Україні: Навч. посіб./ І.Зверева, О.Безпалько, С.Харченко та ін.; за заг.ред.: І.Зверєвої, Г.Лактіонової. К.: ДЦССМ, 2004. 256 с.
8. Соціальна робота: Підручник для студ. вищ. навч. закладів/ за ред. Н.Г.Ничкало. Тернопіль: ВАТ ТВПК «Збруч», 2010. 330 с.
9. Тюття Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота: Теорія і практика: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Рекомендовано МОН. К.: Знання, 2008. 574 с.
10. Соціальна робота: технологічний аспект: Навч. посіб. / А.Й. Капська, О.В. Безпалько, Р.Х. Вайнола, О.В. Вакуленко, О.Г. Карпенко; Держ. центр соц. служб для молоді М-ва України у справах сім'ї, дітей та молоді; Ін-т соц. роботи та управління Нац. пед. ун-ту ім. М.П.Драгоманова. К.: ДЦССМ, 2004. 362 с.
11. Технології соціальної роботи за місцем проживання: навч. посібник / уклад. Іващенко К.В., Коцур І.В. 2-ге вид., оновл. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2016. 114 с.
12. Про затвердження Державного стандарту соціальної адаптації: Наказ Міністерства соціальної політики України від 18.05.2015 р. № 514. Дата оновлення: 07.08.2017. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0665-15#Text>.
13. Про затвердження Державного стандарту соціальної інтеграції та реінтеграції бездомних осіб: Наказ Міністерства соціальної політики України від 19.09.2013 р. № 596. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1671-13#Text>.
14. Про затвердження Державного стандарту надання притулку бездомним особам: Наказ Міністерства соціальної політики України від 13.08.2013 р. № 495. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1447-13#Text>.
15. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги соціальної інтеграції випускників інтернатних закладів (установ): Наказ Міністерства соціальної політики України від 26.09.2016 р. № 1067. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1367-16#Text>.
16. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги консультування: Наказ Міністерства соціальної політики України від 02.07.2015 р. № 678. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0866-15#Text>.
17. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги посередництва (медіації): Наказ Міністерства соціальної політики України від 17.08.2016 р. № 892. Дата оновлення: 07.08.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16#Text>.

18. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги представництва інтересів: Наказ Міністерства соціальної політики України від 30.12.2015 р. № 1261. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0127-16#Text>.
19. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги профілактики: Наказ Міністерства соціальної політики України від 10.09.2015 р. № 912. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1155-15#Text>.
20. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги соціального супроводу при працевлаштуванні та на робочому місці: Наказ Міністерства соціальної політики України від 21.09.2016 р. № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1359-16#Text>.
21. Про затвердження Державного стандарту соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах: Наказ Міністерства соціальної політики України від 31.03.2016 р. № 318. Дата оновлення: 10.03.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0621-16#Text>.
22. Про організацію надання соціальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 587. Дата оновлення: 28.10.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-п#Text>.
23. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 р. № 2671-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2019, № 18, ст.73.

СОЦІАЛЬНА РОБОТА В ГРОМАДІ

Історія та теорія соціальної роботи в громаді. Залучення та участь громади в соціальній роботі в громаді. Планування та організація діяльності в громаді. Організації, підприємства та інші ініціативи громади. Створення і функціонування підприємств громади. Оцінка та забезпечення сталості процесу соціальної роботи в громаді. Гендерні аспекти соціальної роботи в громаді.

Список рекомендованих джерел

1. Безпалько О.В. Соціальна робота в громаді: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Академія праці та соціальних відносин. К.: Центр навч. літератури, 2005. 172 с.
2. Введення у соціальну роботу: навчальний посібник / Бойко А.М., Грига І.М., Кабаченко Н.В., Кравченко Р.І., Полтавець Д.В., Семигіна Т.В. та ін. К.: Фенікс, 2001. 288 с.
3. Економічний розвиток громади: навчальний посібник / За заг. ред. Жиленко Р.В., Ільченко Н.В. Ужгород: ПП Данило С.І., 2007. 198 с.
4. Семигіна Т.В. Робота в громаді: практика й політика. К.: КМ Академія, 2004. 180 с/
5. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
6. Слезанська, Г. І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи: монографія / за наук. ред. д-ра пед. наук, проф. В.А.Поліщук. Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка, 2018. 382 с.
7. Соціальна робота / В.П.Андрущенко, В.П.Вех, М.П.Лукашевич, І.І.Мигович, І.М.Пінчук; Ін-т вищої освіти АПН України; Держ. центр соц. служб для

- молоді. Кн. 1: Актуальні проблеми теорії і практики соціальної роботи на межі тисячоліть. К.: УДЦССМ, 2001. 344 с.
8. Соціальна робота / В.П.Андрущенко, В.П.Бех, М.П.Лукашевич, І.І.Мигович, І.М.Пінчук; Ін-т вищої освіти АПН України; Держ. центр соц. служб для молоді. Кн. 2: Навчальний посібник. К.: УДЦССМ, 2001. 440 с.
 9. Соціальна робота / В.П.Андрущенко, В.П.Бех, М.П.Лукашевич, І.І.Мигович, І.М.Пінчук; Ін-т вищої освіти АПН України; Державний центр соціальних служб для молоді. Кн. 3: 36. навч. програм. К.: УДЦССМ, 2001. 332 с.
 10. Соціальна робота у громадах: методичні рекомендації до самостійної роботи / уклад. Т.В.Петренко. К.: НАУ, 2013. 52 с.
 11. Слозанська Г. І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи: монографія / за наук.ред.д-ра пед. наук, проф. В.А.Поліщук. Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка, 2018. 382 с/
 12. Технології соціальної роботи за місцем проживання: навчальний посібник / уклад. Іващенко К., Коцур І. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2016. 114 с.
 13. Соціальна робота в Україні: Навчальний посібник / І.Зверєва, О.Безпалько, С.Харченко та ін.; за ред.: І.Зверєвої, Г.Лактіонової. К.: ДЦССМ, 2004. 256 с.
 14. Соціальна робота: технологічний аспект: Навчальний посібник / А.Капська, О.Безпалько, Р.Вайнола, О.Вакуленко, О.Карпенко; Держ. центр соц. служб для молоді М-ва України у справах сім'ї, дітей та молоді; Ін-т соц. роботи та управління Нац. пед. ун-ту ім. М.П. Драгоманова. К.: ДЦССМ, 2004. 362 с.
 15. Деякі питання надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 450. Дата оновлення: 19.05.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2020-п#Text>.
 16. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 06.10.1998 р. № 163-XIV. Дата оновлення: 24.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>.
 17. Про організацію надання соціальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 587. Дата оновлення: 28.10.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-п#Text>.
 18. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 р. № 2671-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2019, № 18, ст.73.

ОСНОВИ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Реабілітаційна робота як науковий напрямок та професійна діяльність. Історія становлення і розвитку реабілітаційної роботи. Система реабілітаційної роботи. Основні напрямки, рівні і принципи реабілітації, оцінка її ефективності. Методологічна основа соціально-реабілітаційної діяльності та сучасні підходи її організації. Форми і методи комплексу соціальних, психологічних, медичних заходів соціальної реабілітації. Комплексні програми діагностики, корекції відхилень у поведінці та реабілітації дітей та молоді.

Список рекомендованих джерел

1. Замашкіна О.Д. Основи соціальної реабілітації: навчально-методичні рекомендації. Ізмаїл: ІДГУ, 2019. 193 с.
2. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації: Навч.-метод. Комплекс / Автор.-упоряд.: О.В.Безпалько, І.Д.Зверєва, З.П.Кияниця, В.О.Кузьмінський та ін. / За заг. ред.: І.Д.Зверєвої, Ж.В.Петрочко. К.: Фенікс, 2007. 528 с.
3. Карпенко О.Г. Теорія і практика соціальної роботи: навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. 408 с.
4. Медична та соціальна реабілітація: Навчальний посібник / За заг. ред. І.Р.Мисули, Л.О.Вакуленко. Тернопіль: ТДМУ, 2005. 402 с.
5. Романовська Л.І., Джигун Л.М., Синюк Н.В. Теорія та практика реабілітаційної роботи: навч. посібник. Хмельницький: ХНУ, 2009. 222 с.
6. Технології роботи з різними категоріями клієнтів центрів соціальних служб для молоді: Методичний посібник / С.В.Толстоухова, О.О.Яременко, О.В.Вакуленко та ін. К.: ДЦССМ, Державний ін-т проблеми сім'ї та молоді, 2003. 88 с.
7. Шевцов А.Г. Методологічні принципи соціальної реабілітації осіб з обмеженими функціями здоров'я: Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету. Серія соціально-педагогічна, Випуск VI. Кам'янець Подільський, 2006. С.337-342.

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Соціальна робота як наука і навчальна дисципліна. Структура соціальної роботи як виду практичної діяльності. Складні життєві обставини як об'єкт діяльності соціальних працівників. Суб'єкти діяльності: макро-, мезо-, мікрорівні. Мета, функції, зміст, завдання, ресурси соціальної роботи. Призначення соціальної роботи у суспільстві. Орієнтованість соціальної роботи на індивідуальні і суспільні потреби. Знання як основа професійної діяльності. Особливості практичної підготовки. Базові та інструментальні цінності, уміння і навички соціального працівника. Функції і професійні ролі соціального працівника. Надання соціальних послуг як основний вид діяльності соціального працівника. Соціальна робота і суміжні професії.

Список рекомендованих джерел

1. Введення у соціальну роботу: Навчальний посібник / Кер.авт.кол. Семигіна Т.В. К.: Фенікс, 2001. 288 с.
2. Верховна рада України: офіційний веб-портал. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>
3. Вступ до соціальної роботи: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /За ред. Т.В.Семигіної, І.І.Миговича. К.: Академвидав, 2005. 304 с.
4. Понятійно-термінологічний словник з соціальної роботи /Заг. ред. І.В.Козубовської, І.І. Миговича. Ужгород: Мистецька лінія, 2001. 152 с.
5. Попович Г. М. Інституціоналізація соціальної роботи в Україні. Монографія. Ужгород: Гражда, 2003. 184 с.

6. Про соціальні послуги: закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>.
7. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.

СПІЛКУВАННЯ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ

Поняття про спілкування та його структуру. Спілкування як обмін інформацією (комунікативна сторона спілкування). Спілкування як взаємодія (інтерактивна сторона спілкування). Спілкування як сприйняття людьми один одного (перцептивна сторона спілкування). Ділові та неділові види спілкування. Поняття про комунікативні бар'єри та причини їх виникнення.

Список рекомендованих джерел

1. Войнола Р.Х. Методика викладання дисциплін соціально-педагогічного циклу: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 140 с.
2. Володченко Ж. М., Кондратьєв І.М. Менеджмент соціальної роботи. Навчальний посібник. НДУ ім. М. Гоголя, 2016.
3. Заверико Н.В. Соціальна педагогіка: Навчальний посібник. К.: Слово, 2011. 240 с.
4. Карпенко О. Г., Романова Н. Ф. Теорія та практика соціальної роботи. Посібник. К.: Слово, 2015. 408 с/
5. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Марченко В.М. Психологія: схеми, опорні конспекти, методики. К., 2005. 320 с/
6. Лукашевич М.П. Соціальна робота (теорія і практика): Підручник. К.: Каравела, 2011. 368 с.
7. Максименко С.Д., Забродський М.М. Технологія спілкування (комунікативна компетентність учителя: сутність і шляхи формування). К.: Главник, 2005. 112 с.
8. Максимова Н.Ю., Грись А.М., Манілов І.Ф. Психологічні механізми адаптації девіантів до сучасного соціокультурного середовища: монографія. Педагогічна думка, 2015. 254 с.
9. Соціальна педагогіка: підручник. 4-те вид. виправ. та доп. За ред. проф. А.Й.Капської. К.: Центр учбової літератури, 2009. 488 с.
10. Соціальна робота в Україні. Навч. посіб. За заг. ред. І.Д.Зверєвої, Г.М.Лактіонової. К.: Центр навч. літ., 2004. 256 с.
11. Теорія та історія соціального виховання: навч. посіб. / Укл.О.О.Кравченко. Умань: Уманський державний пед. ун-т ім. Павла Тичини, 2013. 68 с.
12. Філоненко М.М. Психологія спілкування : Підруч. для вищ. навч. Закл. К.: Центр учбової літератури, 2008. 224 с.

ЕТИКА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Етика соціальної роботи як філософсько-соціологічне вчення. Основні віхи розвитку та становлення етичної думки. Походження і історичні типи моралі. Професійна етика. Історія етики соціальної роботи. Основні поняття і категорії етики соціальної роботи. Фахові та особистісні вимоги до соціального працівника. Критерії моральності. Моральні принципи і норми у соціальній

роботі. Моральна свідомість. Поняття, структура і основні категорії моральної свідомості. Деонтологія соціальної роботи. Особливості її застосування в окремих сферах соціальної роботи. Професійно-етичний кодекс соціального працівника України. Моральна культура спілкування і етикет соціального працівника. Етичні аспекти роботи соціальних служб. Етика партнерських взаємовідносин соціальних працівників у сфері обслуговування населення. Система цінностей і моральний вибір соціальних працівників. Моральні аспекти соціальної роботи з різними категоріями населення.

Список рекомендованих джерел

1. Про затвердження Етичного кодексу спеціалістів із соціальної роботи України: Наказ Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту від 9.9.2005 р. № 1965. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1965643-05>.
2. Global Social Work Statement of Ethical Principles /IASSW, 2018. URL: <https://www.iassw-aiets.org/2018/04/18/global-social-work-statement-of-ethicalprinciples-iassw>.
3. Блощинська В. Практикум з етики. Івано-Франківськ: Плай, 2015. 256 с.
4. Бралатан В.П. Професійна етика: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
5. Зверева І.Д. “Етичний кодекс соціального працівника України” від ідеї до впровадження. Практична психологія та соціальна робота. 2002. № 9–10. С.84–87.
6. Зозуляк-Случик Р.В. Формування професійної етики майбутніх Етика соціальної роботи: навч. посібник / МОН України, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини; уклад. С.О.Роєнко. 2-е вид., переробл. та доповн. Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. 202 с.
7. соціальних працівників в університетах: монографія. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 460 с.
8. Зозуляк-Случик Р.В. Етика соціальної роботи: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 204 с.
9. Іщук С.В. Етика соціальної роботи: опорні конспекти. Тернопіль: ТДПУ, 2013. 108 с.
10. Олійник К.С. Професійна етика та спілкування в соціальній роботі. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2014. Вип. 33. С.126–128.
11. Семигіна Т. Нові глобальні етичні принципи соціальної роботи. Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. 2019. № 1. С.70-85.
12. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
13. Слободянюк О.М. Професійно-етична компетентність менеджера: значення у професійній діяльності та умови формування у ВНЗ. Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2014. Вип.33. С.179–182.
14. Собочан А., Бертотті Т., Стром-Готфрід К. Етичні міркування у дослідженнях із соціальної роботи. Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. 2019. № 1. С. 86-101.

15. Тофтул М.Г. Етика. Навчальний посібник. К.: Академія, 2005. 414 с.
16. Четверікова Л. Соціальна етика як елемент структури соціальної держави. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія. Соціологія. Філософія. 2005. Вип. 2. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/17762>
17. Чмут Т.К., Чайка Г.Л. Етика ділового спілкування. навч. посіб. 5-те вид. К.: Вікар, 2006. 223 с.
18. Ярошенко В.М., Єльчієва О.Р. Деонтологія соціальної роботи: Навчальний посібник. Миколаїв, 2020. 195 с.

ПИТАННЯ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям.
2. Соціальне забезпечення на випадок безробіття.
3. Недержавне пенсійне забезпечення.
4. Поняття та види пенсій.
5. Поняття та види державних соціальних гарантій.
6. Процес соціального дослідження та його етапи.
7. Програма соціального дослідження.
8. Кількісні методи соціального дослідження.
9. Якісні методи соціального дослідження.
10. Одномірний, двомірний та багатомірний аналіз даних соціального дослідження.
11. Виникнення та еволюція соціальної роботи: проблеми періодизації історії зарубіжної та української історії соціальної роботи.
12. Форми допомоги у прадавніх слов'ян. Княжа та церковно-монастирська підтримка нужденних в Київській Русі
13. Вплив епохи Просвітництва на ідеологію та практику соціальної роботи в Західній Європі. Шпитали, ізолятори, робітні дома як форма опіки над населенням європейських країн.
14. Формування сучасної системи роботи (30 - ті роки ХХ ст. – початок ХХІ ст.) у Європі та США.
15. Формування системи соціального захисту в незалежній Україні.
16. Основні завдання центрів соціальних служб.
17. Напрями діяльності служб у справах дітей.
18. Система роботи Пенсійного фонду України.
19. Специфіка роботи Державної служби зайнятості.
20. Основні завдання центрів соціально-психологічної допомоги.
21. Класифікація теорій соціальної роботи (загальна характеристика).
22. Мета, концепції, методи екологічної теорії.
23. Значення теорії соціальних ролей та теорії стигматизації для практики соціальної роботи.
24. Теорія кризового втручання.
25. Зосереджена на завданні модель соціальної роботи.
26. Типологія нормативних актів у сфері соціальної роботи (за юридичною силою).

27. Повноваження центральних та територіальних органів влади у сфері соціального захисту населення.
28. Права й обов'язки отримувачів та надавачів соціальних послуг.
29. Процесуальне оформлення СЖО згідно державних стандартів.
30. Формування Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг. Критерії діяльності надавачів соціальних послуг.
31. Надання притулку бездомним особам: поняття, зміст соціальної послуги (згідно Державного стандарту).
32. Соціальна інтеграція та реінтеграція бездомних осіб (поняття, основні заходи згідно Державного стандарту).
33. Підтримане проживання бездомних осіб: поняття, зміст соціальної послуги, основні заходи (згідно Державного стандарту).
34. Профілактика дитячої безпритульності (згідно Державного стандарту).
35. Вулична соціальна робота з безпритульними дітьми.
36. Підготовка соціальних працівників у Великій Британії.
37. Підготовка соціальних працівників у США.
38. Особливості соціальної роботи за рубежом з окремими категоріями клієнтів: діти групи ризику.
39. Особливості соціальної роботи за рубежом з окремими категоріями клієнтів: особи з інвалідністю.
40. Особливості соціальної роботи за рубежом з окремими категоріями клієнтів: люди похилого віку.
41. Основні характеристики гуманістичного підходу в індивідуальній соціальній роботі.
42. Кризове втручання як метод індивідуальної соціальної роботи.
43. Ведення випадку як метод індивідуальної соціальної роботи.
44. Загальна модель індивідуальної соціальної роботи.
45. Представництво інтересів клієнта в процесі індивідуальної соціальної роботи.
46. Основні теорії групової соціальної роботи (теорія поля, теорія соціального обміну, психоаналіз, загальна теорія систем).
47. Особливості основних моделей групової соціальної роботи (модель соціальних цілей, клінічна модель, модель взаємодії).
48. Класифікація та характеристика груп у соціальній роботі.
49. Основні методи роботи в групі.
50. Методи роботи в групах взаємодопомоги.
51. Концепція участі та її рівні в соціальній роботі в громаді.
52. Планування шляхом участі в соціальній роботі в громаді.
53. Методи залучення населення до процесу соціальної роботи в громаді.
54. Забезпечення сталості в процесі соціальної роботи в громаді.
55. Капітал громади та його різновиди.
56. Завдання і функції реабілітаційної роботи. Основні категорії і поняття реабілітаційної роботи.
57. Структура системи реабілітації. Характеристика елементів системи соціальної реабілітації.

58. Наукові підходи щодо реалізації соціально-реабілітаційної діяльності.
59. Фактори ефективності і успіху реабілітаційної роботи.
60. Форми і методи комплексу реабілітаційних заходів.
61. Сучасні підходи до визначення соціальної роботи як виду професійної діяльності.
62. Складні життєві обставини (СЖО) як об'єкт діяльності у соціальній роботі. Чинники, що можуть зумовити СЖО.
63. Мета, функції, ресурси соціальної роботи.
64. Цінності, уміння, навички, знання як складові професійної компетентності соціального працівника (загальна характеристика).
65. Тлумачення поняття «соціальні послуги» та їх класифікація за різними ознаками згідно ЗУ «Про соціальні послуги» (2019).
66. Спілкування як обмін інформацією (комунікативна сторона спілкування).
67. Спілкування як взаємодія (інтерактивна сторона спілкування).
68. Спілкування як сприйняття людьми один одного (перцептивна сторона спілкування).
69. Ділові та неділові види спілкування.
70. Труднощі та бар'єри спілкування. Комунікативні бар'єри: причини виникнення та шляхи уникнення.
71. Професійна деонтологія. Основні поняття, сутність і зміст деонтології. Зміст і сутність професійного обов'язку і боргу соціального працівника.
72. Структура і зміст етичного кодексу соціального працівника України. Основні положення та пункти етичного кодексу соціального працівника України.
73. Етика партнерських взаємовідносин соціальних працівників у сфері обслуговування населення.
74. Етичні аспекти роботи соціальних служб.
75. Етика соціальної роботи з різними соціальними групами. Співвідношення загальнолюдського, національного, регіонального в етиці соціальної роботи.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Атестаційний екзамен проводиться в усній формі за білетами, складеними у відповідності до програми атестації здобувачів вищої освіти. Кожен білет містить три теоретичні питання.

Екзаменаційні питання спрямовані на виявлення рівня результатів навчання з фахових дисциплін як складової первинної професіоналізації майбутніх бакалаврів зі спеціальності 231 Соціальна робота.

Оцінка А (90 – 100 балів) виставляється, якщо студент точно і повно відповів на запитання білета, чітко і логічно дав відповіді на поставлені екзаменаторами запитання, вільно володіє термінологією, наводить приклади з допоміжної літератури та власної практики, демонструє бачення практичного застосування вивченого матеріалу в професійній діяльності.

В (82 – 89) – ставиться у випадку, коли при відповіді студент допустив деякі помилки, неточності, але питання білета в цілому розкриті. Студент

наводить приклади з власного досвіду, демонструє бачення практичного застосування вивченого матеріалу у стандартних ситуаціях. Відповідає на всі запитання, поставлені екзаменатором.

C (74 – 81) – ставиться у випадку, коли залишилась нерозкритою частина білета за умови, що основні аспекти запитань були розкриті правильно, помилки усуваються самим студентом, коли на них вказує екзаменатор. Студент частково демонструє напрями практичного застосування вивченого матеріалу в сфері соціальної роботи.

D (64 – 73) виставляється за наявність у відповіді декількох суттєвих помилок, коли майже третина змісту білета залишається нерозкритою, допущені помилки і порушена логіка викладу, що впливає на результат та правильність висновків. Відповідь не аргументована прикладами, посиланнями на нормативно-правову базу чи літературні джерела. Відповідь на додаткові запитання екзаменатора є теж неповною.

E (60 – 63) – студент відповідає на одне-два питання білету, розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять; виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його правильна, але недостатньо осмислена. З допомогою екзаменатора здатний аналізувати, порівнювати, узагальнювати та робити висновки.

FХ (35 – 59) – виставляється, якщо студент не засвоїв матеріал у межах програм навчальних дисциплін, не дає конкретної відповіді на питання білету, не наводить прикладів, не ознайомлений з методичною і навчальною літературою з дисципліни, не здатний висвітлити поставлене питання. На додаткові та навідні запитання екзаменатора студент часто не знає правильної відповіді. Не володіє базовими категоріями та основними теоретичними поняттями з фахових дисциплін.